

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2014/49 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2017/23

Karar Tarihi: 1.11.2017

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Cumhuriyet Halk Partisi 2013 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi içtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN, M. Emin KUZ ve Hasan Tahsin GÖKCAN'ın katılımlarıyla 17.12.2014 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında;

2. Cumhuriyet Halk Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine, OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

3. Cumhuriyet Halk Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2013 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Sadettin CEYHAN tarafından heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüştülüp düşünüldü:

4. Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2013 yılı gelirlerinin 107.199.364,44 TL, giderler toplamının 89.167.236,50 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 13.479.833,07 TL olduğu anlaşılmaktadır.

5. Partinin 2013 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu haliyle 2013 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

6. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 67.597.661,31 TL olup bunun 23.955.978,67 TL'si üyelerden alınan aidatlardan, 17.590,00 TL'si bağışlardan, 250,00 TL'si yayın gelirlerinden, 411.732,00 TL'si malvarlığı gelirlerinden, 700.071,09 TL'si banka mevduat gelirlerinden, 42.465.832,31 TL'si hazine yardımından, 46.207,24 TL'si çeşitli gelirlerden oluşmaktadır.

7. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilen dâhil gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

8. Partinin 2013 yılı yevmiye defteri ve muavin mizanı incelendiğinde, 600.009 "Eğitim Gelirleri" hesap kodunun alt kodu olan 600.009.001 "Parti Okulu Eğitim Geliri" hesap kodunda toplam 5.137.563,02 TL eğitim geliri elde edildiği görülmüştür. Bu itibarla; elde edilen eğitim gelirinin mahiyetinin 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda belirtilen partilerin gelir kaynakları çerçevesinde izahı ve söz konusu gelirin sağlanmasına dayanak teşkil eden partinin yetkili organlarınca alınmış herhangi kararın gönderilmesi istenmiştir.

9. Parti tarafından gönderilen savunma;

"Cumhuriyet Halk Partisi olarak Mart 2014 te yapılacak yerel yönetim seçimlerinde, yerel yönetici aday adayı olabilmek için Yerel Yönetici Eğitimi alma ön koşulu getirilmiş olup buna ilişkin yöntem ve esaslar 17.05.2013 tarih, 2013/1420 sayılı Genelge ile duyurulmuştur. Bu kapsamda eğitime katılacak olan erkek adaylar için 500 TL (büyükşehir olmayan yerlerde bu tutar 200,00 TL), kadın-geç-engelli adaylar için 250,00 TL (büyükşehir olmayan yerlerde bu tutar 100,00 TL) eğitim ücreti (aidat) belirlenmiştir. Parti okuluna 12.160 kişi başvurmuş olup tamamlayan sayısı 11.358 kişi olarak gerçekleşmiştir.

2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanunu 61. maddesinde Siyasi Partilerin gelirleri ve kaynakları sıralanmıştır. Mezkûr maddenin 'c' fıkrasına göre 'Milletvekili, belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği ve il genel meclis üyeliği aday adaylarından alınacak özel aidat' parti gelirleri arasında sayılmıştır. Bu nedenle elde edilen eğitim gelirleri (aidat), parti amaçlarına aykırı tutulamayacağından tenkidi gerektirir bir husus bulunmamaktadır. Mezkûr kanun maddesi aşağıdaki gibidir.

'Madde 61

...

c) (Değişik: 31/3/1988 - 3420/6. md.) Milletvekili, belediye başkanlığı, belediye meclis üyeliği ve il genel meclis üyeliği aday adaylarından alınacak özel aidat, (Bu aidatlar 64 üncü maddedeki esaslar dâhilinde siyasi partilerin yetkili merkez karar organlarınca tespit ve tahsil olur.)

...

17.05.2013 tarih, 2013/1420 Sayılı Genelge ile 2013/30 Sayılı MYK karar örneği ilişiktir. (Ek: 6)"

şeklindedir.

10. Partinin göndermiş olduğu bilgi ve belgeler incelendiğinde; Parti yetkilileri bu gelirin 2820 sayılı Kanun'un 61. maddesinin (c) fıkrası kapsamında çeşitli düzeylerdeki aday adaylarından alınan özel aidat gelirleri olarak değerlendirildiğini ifade etmişlerdir.

11. Siyasi partilerin gelir kaynakları 2820 sayılı Kanun'un 61. maddesinde sayılmış olup, siyasi partiler bu gelir çeşitleri dışında hiçbir gelir elde edemezler.

12. Bununla birlikte siyasi partilerin sayılan bu gelir çeşitleri kapsamında elde ettikleri bir gelir, başka bir gelir çeşidi olarak muhasebeleştirilse dahi bu gelirin mahiyeti değişmemektedir.

13. Bu kapsamda Partinin belediye başkan adaylarından zorunlu olarak bir eğitime tabi tutulmak suretiyle de olsa almış olduğu bir ücretin, Kanun'un 61. maddesinin (c) fıkrası kapsamında aday adaylarından alınan özel aidat kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

14. Bu itibarla partinin 2013 yılı muhasebe kayıtlarının 600.009 "Eğitim Gelirleri" hesap kodunun alt kodu olan 600.009.001 "Parti Okulu Eğitim Geliri" hesap kodunda gösterilen toplam 5.137.563,02 TL'nin özel aidat geliri olarak değerlendirilmesi gerektiğinden söz konusu gelirin usulüne uygun olduğunun kabulü gerekir.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Partinin 2013 yılında il örgütlerine ilişkin gelirleri toplamı 39.601.703,13 TL olup bunun 1.582.344,51 TL'si aidat gelirlerinden, 12.262.308,38 TL'si bağışlardan, 8.310,00 TL'si yayım gelirlerinden, 2.539.503,44 TL'si faaliyet gelirlerinden, 778.103,65 TL'si malvarlığı gelirlerinden, 67.281,32 TL'si banka mevduat gelirlerinden, 21.825.549,89 TL'si örgüt gelirlerinden, 538.301,94 TL'si çeşitli gelirlerden oluşmaktadır.

16. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

A- Beykoz ilçe teşkilatının 2013 yılı kesin hesap cetvelinde genel merkezden teşkilata aktarılan tutar 11.595,00 TL olarak gösterilmesine rağmen, teşkilattan gönderilen banka ekstresinde genel merkezden 11.235,00 TL aktarıldığı görülmektedir. Bu iki tutar arasındaki farkın izahı istenmiştir.

Parti tarafından gönderilen yazıda söz konusu tutarlar arasındaki 360,00 TL'nin banka masraflarından kaynaklandığı ifade edilmiştir. Söz konusu açıklamanın kabulü gerekir.

B- Beykoz ilçe teşkilatının 2013 yılı kesin hesap cetvelinde, 1.553,00 TL üyelerden alınan giriş aidatı 139.200,00 TL bağış olmak üzere toplam 140.753,00 TL gelir tutarı görülmektedir. Bu tutarlara ilişkin olarak sunulan gelir belgeleri incelendiğinde;

Gelir makbuzuyla belgelenen gelir tutarının 127.543,00 TL, banka ekstresiyle belgelenen gelir tutarının 9.455,00 TL (Banka ekstresinde görünen toplam 11.235,00 TL genel merkez payı düşülmüştür.) olduğu görülmüştür.

İlçe teşkilatı toplam 136.998,00 TL tutarındaki gelir kalemini gelir makbuzu ve banka ekstresiyle belgelendirmiştir. 2013 yılı kesin hesap cetvelinde gösterilen toplam 140.753,00 TL ile 136.998,00 TL arasındaki fark olan 3.755,00 TL gelire ilişkin herhangi bir belge sunulmamıştır. Söz konusu belgelerin sunulmama nedeni ve mevcutsa gönderilmesi istenmiştir.

Parti tarafından gönderilen yazıda Beykoz İlçe Yönetim Kurulu tarafından 3.755,00 TL'ye ilişkin gelir makbuzu kesilmediği ifade edilmiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun "Gelirlerin Sağlanmasında Usul" başlıklı 69. maddesinde, "Bir siyasi partinin bütün gelirleri, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edilir. Siyasi partilerin genel merkezlerinin ve teşkilat kademelerinin gelirleri, parti merkez karar ve yönetim kurulunca bastırılan makbuzlar karşılığında alınır. Bastırılan ve parti teşkilat kademelerine gönderilen gelir makbuzlarının seri ve sıra numaralarına ait kayıtlar parti genel merkezinde tutulur. Parti teşkilat kademeleri aldıkları ve kullandıkları makbuzlar dolayısıyla parti merkez karar ve yönetim kuruluna karşı mali sorumluluk taşırlar./ Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyen sınıfı, adı, soyadı ve imzası, makbuzda ve dip koçanlarında yer alır./ Makbuzların asıl kısımlarıyla dip koçanlarında aynı sıra numarası bulunur. Makbuz dip koçanlarının saklama süresi, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının ilgili partiye bildirilme tarihinden itibaren beş yıldır."

"Bağışlar" başlıklı 66. maddesinde de, "...Siyasi partilerin adına açılmış banka hesaplarına yapılan bağışlar için ayrıca gelir makbuzu düzenlenmez."

"Hazinece elkoyma" başlıklı 76. maddesinde ise "Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bağış kabul ettiği, mal veya gelir edindiği Anayasa Mahkemesince tespit edilen siyasi partilerin, bu yolla elde ettikleri gelirlerin tamamının, Kanunda belirtilen miktarlardan fazla gelirlerle, taşınmaz malların kanuni miktarı geçen kısmının karşılığının Hazineye irat kaydedilmesine, taşınmaz malların ise Hazine adına tapuya tesciline karar verilir."

Denilmektedir.

Kanun hükümlerinden açıkça görüldüğü üzere siyasi partiler gelirlerini gelir makbuzları karşılığında veya banka hesapları yoluyla elde edebilirler. Buna ilişkin belgeleri de ibraz etmek zorundadırlar. Bu itibarla, gelir makbuzu kesilmeyen ve banka yoluyla elde edildiği de belgelendirilemeyen toplam 3.755,00 TL'nin Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

C- İlçe teşkilatının göndermiş olduğu banka hesabının yılsonu bakiyesi 4.543,26 TL olduğu halde, 2013 yılı kesin hesap cetvelinde gelecek yıla devreden (kasa/banka) tutarı 65,00 TL olarak gösterilmiştir. Aradaki farkın izahı istenmiştir.

Parti yetkilileri söz konusu durumla alakalı hukuki bir açıklama yapmadıkları gibi kayıtları düzelttiklerine dair de bir açıklama getirmemişlerdir. Bu nedenle muhasebe kayıtlarında görülmeyen toplam 4.478,26 TL'nin Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

D- Beykoz ilçe teşkilatının 2013 yılına ilişkin olarak sunmuş olduğu gelir makbuzlarının

- Seri No: H
Sıra No: 516251-516300

- Seri No: H
Sıra No: 516301- 516350 (Bu sıra no'da 516302 nolu makbuz bulunmamaktadır.)

- Seri No: H
Sıra No: 516701- 516720

- Seri No: H
Sıra No: 581901-581939 (Bu sıra no'da 581905, 581906 nolu makbuzlar bulunmamaktadır.)

- Seri No: H
Sıra No: 952923- 952946

- Seri No: G
Sıra No: 0098551- 0098600

Şeklinde olduğu görülmüştür.

Bu makbuzlarla ilgili olarak, makbuzlar arasında bulunmadığı görülen "H" seri numaralı ve "516302, 581905, 581906" sıra numaralı makbuzların gönderilmeme nedeni ve mevcutsa gönderilmesi istenmiştir.

Parti tarafından gönderilen yazıda, söz konusu makbuzların ilçe teşkilatında bulunmamasından dolayı tespitinin yapılamadığı ifade edilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 69. maddesi hükmünden açıkça görüleceği üzere gelir makbuzlarının bastırılması, kullanılması ve saklanması parti genel merkezi ile teşkilat kademelerinin sorumlulukları bulunmaktadır. Bu itibarla, yazımızda istenilen gelir makbuzlarının tarafımıza gönderilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

E- Beykoz ilçe teşkilatı tarafından 2013 yılında kullanılan gelir makbuzu dipkoçanlarının tamamının gönderilmesi istenmiştir.

Parti tarafından gönderilen 15.06.2016 tarih ve 26129 sayılı yazıda, Beykoz ilçe teşkilatı tarafından 2013 yılında kullanılan gelir makbuzlarının tamamının Sayıştay Başkanlığında olduğu ifade edilmiştir. Ancak parti tarafından Sayıştay Başkanlığına gönderilen belgeler incelendiğinde, gelir makbuzların dipkoçanlarının gönderilmediği, yalnızca gelir makbuzu nüshalarının bulunduğu görülmüştür. Bu nedenle söz konusu teşkilat tarafından 2013 yılında kullanılan gelir makbuzlarının, dolayısıyla da elde edilen gelirin tespitinin yapılması imkânsız hale gelmektedir. Bu durum ilgili teşkilatın mali işlemlerinde sorun olduğunu göstermekte olup, tarafımızca yapılan mali denetim faaliyetlerini de güçleştirmektedir.

Bu itibarla, yazımızda istenilen gelir makbuzu dipkoçanlarının gönderilmemesi nedeniyle, 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c)

bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 52.537.204,13 TL olup bunun 8.930.312,70 TL'si personel giderlerinden, 541.016,79 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 620.385,21 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 1.627.517,42 TL'si haberleşme giderlerinden, 2.025.499,58 TL'si seyahat giderlerinden, 9.445,00 TL'si kira giderlerinden, 1.834.215,01 TL'si bakım, onarım giderlerinden, 2.306.059,57 TL'si ısıtma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 43.735,67 TL'si vergi, sigorta, noter giderlerinden, 2.174.484,37 TL'si demirbaş giderlerinden, 18.756.331,60 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 12.787.663,40 TL'si seçim ve tanıtma giderlerinden, 880.537,81 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

A- Personele verilen avansların 31.12.2012 tarihi itibariyle dökümünü, 2013 yılı avans verme ve tahsil bilgileri ve 31.12.2013 tarihi itibariyle avans dökümü ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Parti yetkililerince konuya ilişkin olarak gönderilen personel avans listesi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Söz konusu tablo incelendiğinde 2013 yılı içerisinde toplam 10.675,23 TL'nin parti bütçesinden personele avans adı altında "borç" olarak verildiği anlaşılmıştır.

2013 YILINDA PERSONELE VERİLEN AVANS (BORÇ) LİSTESİ		
04.01.2013	Erdal Karakoç	280,79
04.01.2013	Ersin Şenol	950,00
19.04.2013	"	1.500,00
02.08.2013	"	1.000,00
11.10.2013	"	1.500,00
14.01.2013	Çetin Kaya	1.000,00
24.01.2013	Zehra Zulal Atalay	1.500,00
29.08.2013	Gökçen Demirhan	1.319,44
30.07.2013	Yeliz Şahin	750,00
04.01.2013	Nesrin Çapkan	100,00
06.11.2013	Burak Aybek	400,00
06.11.2013	Hakan Bektaş	375,00
	Toplam	10.675,23

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun "Borç Verme Yasağı" başlıklı 72. maddesinde, "Siyasi partiler, üyelerine ve diğer gerçek ve tüzelkişilere hiçbir şekilde borç veremezler." denilmektedir. Personele aylığından mahsup edilmek üzere veya bir iş için avans verilmesi mümkündür. Ancak verilen avansın miktarının ve takip eden maaş ödemesinden veya işin bitiminde mahsup edilip edilmediğinin kontrol edilmesi gerekmektedir. Personele avans uygulamasının yasal çerçevesinden uzaklaştırılarak faizsiz kredi uygulamasına dönüştürülmesi parti kaynaklarının kanuna aykırı bir şekilde kullanılması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla personele avans adı altında verilen tutarlar personele borç verme niteliğinde olup, Siyasî Partiler Kanunu'nun 72. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Bu nedenle toplam 10.675,23 TL'nin Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

B- Aşağıda ayrıntısı verilen ve fatura fotokopileriyle yapılmış olan giderlere ilişkin faturaların asıllarının gönderilmesi istenmiştir.

Sıra No	Yevmiye Tarihi ve No	Belge Türü, Tarihi ve No	Belgenin İçeriğine İlişkin Açıklama	Tutar (TL)
1	01.08.2013-276	Fatura-26.07.2013-045425	Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Lokali - Yemek bedeli	11.178,00
2	12.08.2013-284	Fatura-19.07.2013-001529	HB Otomotiv- araç tamiri	472,00
3	05.09.2013-330	Fatura-15.04.2013-144211	Masofis- muhtelif mobilya alımı	12.800,88
4	12.02.2013-48	Fatura-21.01.2013-073058	Apronjet- Uçuş ve organizasyon hizmet bedeli	289.488,00 (163.000,0 0 USD)

Partinin konuya ilişkin göndermiş olduğu cevap yazısı ve eki belgeler incelendiğinde;

- Yukarıdaki tablonun 1. sırasında istenen fatura aslı gönderildiğinden bu konuda değinilecek bir husus kalmamıştır.

- Yukarıdaki tablonun 2. sırasında istenen fatura aslı yerine noter tasdikli örneği (Ankara 54. Noteri) gönderilmiştir.

- Yukarıdaki tablonun 3. sırasında istenen fatura aslı gönderildiğinden bu konuda değinilecek bir husus kalmamıştır.

- Yukarıdaki tablonun 4. sırasında istenen fatura aslı yerine noter tasdikli örneği (Ankara 54. Noteri) gönderilmiştir.

2820 sayılı Siyasî Partiler Kanunu'nun 70. maddesinde beş (2013 yılı için 76,23 TL) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden, bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında ise: "Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler." denilerek siyasi partilerin yapmış oldukları harcamaları belgelendirmelerindeki usul ortaya konulmuştur. Buna göre harcamanın doğruluğunu gösterecek içeriğe sahip olmak şartıyla diğer belgeler de siyasi partilerin harcamalarını tevsik etmeye yeterli olacaktır. Bu kapsamda faturaların noter tasdikli suretlerinin harcamanın doğruluğunu gösterecek içeriğe sahip bir belge olarak kabul edilmesi gerektiğinden ödemenin usulüne uygun olduğunun kabulü gerekir.

C- Yukarıdaki tablonun 1. maddesinde yer alan faturanın tutarı 11.178,00 TL olmasına rağmen, parti bütçesinden 11.778,00 TL ödeme yapılmasının izahı istenmiştir.

Parti tarafından gönderilen cevap yazısında: "Faturada yer alan bedel sehven hatalı kayıtlanmış ve kayıta yer alan hatalı tutar üzerinden de ödeme gerçekleştirilmiştir. Fazladan ödenen 600,00 TL karşılığı parti malvarlığının 2820 Sayılı Kanun' un 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazineye irat kaydedilmesi gerekmektedir." denilmektedir.

Bu itibarla, parti bütçesinden sehven yapılan ödeme dolayısıyla 600,00 TL'nin Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

D- Aşağıda ayrıntıları verilen giderlere ilişkin ödeme belgelerinin asılları (fatura, fiş, makbuz v.s) istenmiştir.

Madde No	Yevmiye Tarihi ve No	Ödeme Yapılan Kişi/Firma	Açıklama	Tutar (TL)
1	12.02.2013-48	VILEY REIN	13113DP nolu faturanın karşılığı olarak 2.500,00 USD'nin VILEY REIN hesabına transfer edilmesine ilişkin İşbankası beşevler şubesine gönderilen talimat yazısı var. Başka belge yok.	4.528,75
2	26.02.2013-62	İnşaat Mühendisleri Odası	Salon kiralama bedeli olarak EFT yapılmasına ilişkin İşbankası Beşevler Şubesine gönderilen talimat yazısı var. Başka belge yok.	2.000,00
3	28.02.2013-65	Genç Ofset	306953 nolu faturaya mahsuben eft yapılmasına ilişkin İşbankası Beşevler Şubesine gönderilen talimat yazısı var. Başka belge yok.	45.000,00
4	23.12.2013-	İFO AR	248269 nolu fatura	37.760,00

	499	ARAŞTIRMA HİZM. LTD. ŞTİ.	karşılığı olarak eft yapılmasına ilişkin İşbankası Beşevler Şubesine gönderilen talimat yazısı var. Başka belge yok.	
5	06.02.2013-42	Dilhan turizm ltd. şti.	Mahsup fişinde 619081 nolu faturaya ilişkin ödeme olduğu belirtiliyor. Ancak bu ödemeye ilişkin hiçbir belge yok.	2.789,04
6	“	Divan turizm A.Ş	Mahsup fişinde 500563 nolu faturaya ilişkin ödeme olduğu belirtiliyor. Ancak bu ödemeye ilişkin hiçbir belge yok.	25.110,00
7	“	Varol Önsel	Mahsup fişinde 2778 nolu faturaya ilişkin ödeme olduğu belirtiliyor. Ancak bu ödemeye ilişkin hiçbir belge yok.	16.200,81
8	“	M. Serdar Akıncı	Mahsup fişinde 7692 nolu faturaya ilişkin ödeme olduğu belirtiliyor. Ancak bu ödemeye ilişkin hiçbir belge yok.	30.001,50

Parti tarafından gönderilen yazıda: “Yukarıda yer alan ödemelere ilişkin belgeler ve faturalar ekte yer almaktadır.” denilmektedir.

Yukarıda tarih ve sayısı belirtilen cevap yazısına ekli belgeler incelendiğinde;

- Tablonun 1, 2, 3 ve 4 sıra numaralı belgelere ilişkin sadece banka dekontu gönderilmiştir.

- İstenilen diğer belgelere ilişkin olarak fatura asılları gönderildiğinden bunlarla ilgili değinilecek bir husus kalmamıştır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 70. maddesinde beş (2013 yılı için 76,23 TL) liraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden, bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi geçerli ve kanıtlayıcı belgeye dayanması gerekmektedir.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinin altıncı fıkrasında: “Siyasi partiler harcamalarını fatura, fatura yerine geçen belgeler ile bu belgelerin temin edilmesinin mümkün olmadığı hallerde harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip olmak

şartıyla diğer belgelerle tevsik ederler. Ancak kaybolma, yırtılma ve yanma gibi mücbir sebeplerle aslının temin edilemediği hallerde, fatura ve fatura yerine geçen belgeler yerine bu belgeleri düzenleyenlerden alınacak tasdikli örnekleri kullanılabilir.” hükmüne yer verilmiş suretiyle harcamaların belgelendirilmelerindeki usul ortaya konulmuştur. Söz konusu hükme göre harcamanın doğruluğunu gösterecek içeriğe sahip olmak kaydıyla, harcamanın parti bütçesinden yapılmasını öngören veya yapıldığını gösteren diğer belgeler de siyasi partilerin harcamalarını tevsik etmeye yeterli olacaktır. Parti yukarıdaki tabloda ayrıntısı verilen giderlere ilişkin fatura, makbuz vb. asıllarını sunmamış, sadece ödemeye ilişkin banka dekontlarını ibraz etmiştir. Banka dekontu, ödemenin gerçekleştiğini gösteren bir belge olmakla birlikte, harcamanın içeriğini, şartlarını ve diğer hususları ihtiva eden ve hizmeti verecek kişi veya kurumla imzalanan hizmet, mal veya yapım işine ait sözleşme gibi bir belgeyle desteklenmesi halinde yukarıda belirtilen ve harcamayı tevsik eden belgelerden biri olarak kabul edilmesi gerekir. Gönderilen banka dekontlarının ise tek başına harcamayı tevsik edici bir belge olarak kabul edilmesi mümkün değildir. Bu itibarla harcamanın doğruluğunu gösterecek muhtevaya sahip belgeler olmadan yapılan giderlere ilişkin toplam 89.288,75 TL'nin Hazineye irat kaydedilmesi gerekir.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Partinin 2013 yılında il örgütlerine ilişkin giderler toplamı 36.630.032,37 TL olup bunun 3.332.049,67 TL'si personel giderlerinden, 4.022.184,70 TL'si temsil ve ağırlama giderlerinden, 1.772.279,61 TL'si kırtasiye ve büro giderlerinden, 2.514.627,97 TL'si haberleşme giderlerinden, 1.286.518,50 TL'si taşıma giderlerinden, 664.956,18 TL'si seyahat giderlerinden, 4.366.227,37 TL'si kira giderlerinden, 2.170.425,72 TL'si bakım ve onarım giderlerinden, 1.911.945,64 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderlerinden, 1.012.564,41 TL'si vergi, sigorta, noter giderlerinden, 4.705.551,85 TL'si demirbaş giderlerinden, 3.069.218,29 TL'si teşkilata yardım giderlerinden, 5.777.961,37 TL'si seçim, tanıtma giderlerinden, 23.521,09 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede, giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin ibraz ettiği defter ve belgeleri üzerinde yapılan incelemede, 2013 yılı içerisinde taşınmaz mal ediniminin olmadığı, edinilen 2.174.484,37 TL tutarındaki taşınır malın ise 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

IV. SONUÇ

Cumhuriyet Halk Partisinin 2013 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- 2820 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle 100.563,98 TL gider ve usulüne uygun kaydedilmeyen 8.233,26 TL gelir olmak üzere 108.797,24 TL karşılığı parti mal varlığının, 2820 sayılı Kanun'un 75. maddesi uyarınca Hazineye irat kaydedilmesine,

2- Partinin 2013 yılı kesin hesabında gösterilen 107.199.364,44 TL gelir, 89.167.236,50 TL gider ve 13.479.833,07 TL nakit toplamının, yıl içerisinde edinilen 2.174.484,37 TL tutarındaki taşınır malın Hazineye irat kaydedilenler dışında kalan

bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna,

3- Anayasa Mahkemesine istenen bilgi ve belgelerin verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

1.11.2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Burhan ÜSTÜN

Başkanvekili
Engin YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Nuri NECİPOĞLU

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ